УДК 821.161.2.09/82.341

ФІЛОНЕНКО Софія *– доктор філологічних наук, професор, професор кафедри філології, Український католицький університет, вул. Іларіона Свєнціцького, 17, Львів, 79011, Україна (sofil23@ukr.net).*

ORCID: https://orcid.org/0000-0003-1023-468X

DOI: https://doi.org/10.24919/2522-4565.2025.62.18

Бібліографічний опис статті: Філоненко, С. (2025). Чорний кіт, білі аркуші: жанрова гра в повісті Івана Багмута «Пригоди чорного кота Лапченка». *Проблеми гуманітарних наук: збірник наукових праць Дрогобицького державного педагогічного університету імені Івана Франка. Серія «Філологія», 62*, 156–162, doi: https://doi.org/10.24919/2522-4565.2025.62.18

ЧОРНИЙ КІТ, БІЛІ АРКУШІ: ЖАНРОВА ГРА В ПОВІСТІ ІВАНА БАГМУТА «ПРИГОДИ ЧОРНОГО КОТА ЛАПЧЕНКА»

Анотація. *У статті йдеться про гумористичну повість радянського дитячого письменника Івана Багмута «Пригоди чорного кота Лапченка» (1964). Високо оцінена радянською критикою, творчість цього письменника обійдена увагою сучасного українського літературознавства доби Незалежності як така, що містить елементи комуністичної пропаганди. Повість «Пригоди чорного кота Лапченка» написана в часи хрущовської відлиги і презентує жанровий експеримент. Метою цього дослідження є проаналізувати взаємодію різних жанрових компонентів у творі: анімалістичної прози, казки, виробничої повісті, детективу та літературної пародії. Іван Багмут експериментує з жанром, досягаючи більшої творчої свободи говорити про проблеми людини й суспільства. Образ кота-наратора є постаттю Іншого, який критично дивиться на світ людей та їхню поведінку. Письменник наділяє героя антропоморфною природою, залишаючи чимало тваринних рис у Лапченка. Кіт-оповідач наділений пихою, вважає себе прогресивним, із передовими поглядами, він філософствує, вміє читати, має сильну інтуїцію. Іван Багмут своєрідно вирішує проблему комунікації тварини з людьми: Лапченко самостійно навчається письму, хоч це й викликає в нього фізичні проблеми. Головний герой повісті живе в родині професора іхтіології Нетяги, що зумовлює численні інформаційні довідки про рибний промисел, лікування коропів та збільшення рибного поголів'я. Цим треба пояснювати й елементи виробничого жанру у творі. Більша частина повісті присвячена детективному розслідуванню, яке проводить кіт Лапченко, щоб викрити браконьєрів, які замислили крадіжку риби. Боротьба з так званими «розкрадачами соціалістичної власності», загальна підозрілість щодо минулого героїв є типовими сюжетними лініями для радянських детективів того часу. Письменник пародіює стиль радянських і зарубіжних детективів, а також дискурс радянської критики в епізоді з лекцією кота перед місцевими котами, які живуть на водосховищі. Ідеологічні компоненти твору пом'якшені за рахунок гумору, іронії, елементів казки і пригоди. Повість є рідкісним зразком субжанру анімалістичного детективу в українській літературі XX століття.*

Ключові слова: *українська література, література XX століття, жанр, популярна література, образ кота, казка, детектив.*

FILONENKO Sofiya *– Doctor of Philological Scinces, Professor, Professor at the Department of Philology, Ukrainian Catholic Ubiversity, 17, Illarion Sventsitsky str., Lviv, 79011, Ukraine (sofil23@ukr.net).*

ORCID: https://orcid.org/0000-0003-1023-468X

DOI: https://doi.org/10.24919/2522-4565.2025.62.18

© Філоненко Софія, 2025
Стаття поширюється на умовах ліцензії CC BY 4.0

To cite this article: Filonenko, S. (2025). Chornyj kit, bili arkushi: zhanrova ghra v povisti Ivana Baghmuta "Pryghody chornogho kota Lapchenka" [Black cat, white pages: a genre interplay in Ivan Bahmut's novella "The Adventures of Lapchenko the Black Cat"]. *Problemy humanitarnych nauk: zbirnyk naukovych prats Drohobytskoho derzhavnoho pedahohichnoho universytetu imeni Ivana Franka. Seriia "Filolohiia" – Problems of Humanities. "Philology" Series: a collection of scientific articles of the Drohobych Ivan Franko State Pedagogical University, 62*, 156–162. doi: https://doi.org/10.24919/2522-4565.2025.62.18 [in Ukrainian].

BLACK CAT, WHITE PAGES: A GENRE INTERPLAY IN IVAN BAHMUT'S NOVELLA "THE ADVENTURES OF LAPCHENKO THE BLACK CAT"

Summary. *This article focuses on the humorous novella "The Adventures of Lapchenko The Black Cat" (1964) by the Soviet children's writer Ivan Bahmut. While highly praised by Soviet critics, this writer's work has been largely overlooked by contemporary Ukrainian literary studies since Independence, due to its inclusion of communist propaganda elements. "The Adventures of Lapchenko The Black Cat" was written during the Khrushchev Thaw and represents a genre experiment. The aim of this study is to analyze the interaction of various genre components within the tale: animalistic prose, fairy tale, industrial genre, detective story, and literary parody. Ivan Bahmut experiments with genre, achieving greater creative freedom to address human and societal issues. The cat-narrator serves as the figure of the Other, who critically views the world of humans and their behavior. The writer endows the protagonist with an anthropomorphic nature, yet retains many animalistic traits in Lapchenko. The cat-narrator is portrayed as conceited, considering himself progressive with advanced views; he philosophizes, can read, and possesses strong intuition. Ivan Bahmut uniquely resolves the problem of animal communication with humans: Lapchenko independently learns to write, although this causes him physical problems. The main character of the novella lives with the family of Professor Netiaha, an ichthyologist, which leads to numerous informational references about the fishing industry, carp treatment, and increasing fish stock. This explains the elements of the industrial genre in the work. The greater part of the novella is dedicated to a detective investigation conducted by Lapchenko the cat to expose poachers planning to steal fish. The fight against so-called "embezzlers of socialist property" and the general suspicion regarding the characters' past are typical plotlines for Soviet detective stories of that era. The writer parodies the style of Soviet and foreign detective fiction, as well as the discourse of Soviet criticism, in the episode where the narrator lectures local cats living on the reservoir. The ideological components of the work are softened by humor, irony, and elements of fairy tale and adventure. The novella is a rare example of the animal detective subgenre in 20th-century Ukrainian literature.*

Key words: *Ukrainian literature, literature of the 20th century, genre, popular fiction, the cat's image, fairy tale, detective story.*

Постановка проблеми. Іван Адріанович Багмут був одним із найбільш визнаних дитячих письменників радянських часів, лавреатом премії Лесі Українки. Його повісті для школярів: «Щасливий день суворовця Криничного», «Блакитне плесо», «Господарі Охотських гір» – користувалися значною популярністю, оповідання входили до хрестоматій. Ірина Мазуренко стверджує: «Книжки виходили великими накладами, в чисельних перекладах і перевиданнях. Тільки «Щасливий день суворовця Криничного» було видано 14 мовами народів СРСР, перекладено польською, чеською, болгарською та китайською (повість виходила 31 раз)» (Мазуренко, 2015, с. 105).

Ранні тексти Івана Багмута здебільшого були подорожніми нотатками за жанром («Подорож до небесних гір», «Преріями та джунглями Біробіджану», «Карелія» та ін.). Утім, після творчої перерви, викликаної ув'язненням та перебуванням у сталінських таборах у 1935–1941 роках, а згодом і участю в Другій світовій війні та важким пораненням на фронті, автор переважно адресував свої твори юним читачам і загалом дотримувався офіційної комуністичної доктрини (радянська влада зрештою реабілітувала письменника, визнавши безпідставність тяжких звинувачень у контрреволюційній діяльності). Такий поворот у творчій біографії Івана Багмута пояснює Ірина Мазуренко: «У царині дитя-

чої літератури напевне йому було легше реалізуватися як цікавому оповідачу з досвідом мандрівника, завжди захопленому невідомим, пригодами, психологією людини в екстремальних ситуаціях» (Мазуренко, 2015, с. 105).

У недовгий період хрущовської відлиги, на початку 1960-х років, Багмут написав гумористичну повість «Пригоди чорного кота Лапченка, описані ним самим». Спершу твір було опубліковано на сторінках журналу «Прапор» (1962), а згодом як окрему книгу (1964), пізніше в складі вибраних творів прозаїка під скороченою назвою (1983). Радянська критика приділила цій повісті небагато уваги: у «Літературній Україні» вийшла схвальна рецензія студентів КДУ Івана Іллєнка та Івана Складаного «Кіт-жартівник та його пригоди» (1964), кілька сторінок присвятив твору Іван Заєць у літературно-критичному нарисі «Іван Багмут» (1964). Згадки про повість містять також передмова Валентина Бичка до двотомного видання вибраних творів Багмута (1983), посібник із дитячої літератури Любові Кіліченко (1988b) та її огляд дитячого письменства у двотомній «Історії української літератури» (1988a).

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Сьогодні постать Івана Багмута як автора дитячих творів не привертає уваги літературознавців, оскільки його тексти містять елементи радянської пропаганди й загалом відповідають комуністичній ідеології свого часу. На мій погляд, вони потребують критичного перегляду як важливий складник радянської дитячої літератури, що дасть змогу простежити тяглість літературного процесу в УРСР та способи взаємодії письменників з авторитарною системою. Зокрема, варто дослідити реалізацію соцреалістичного канону та популярних жанрів у літературному доробку автора. Повість «Пригоди чорного кота Лапченка» є вдячним матеріалом для цього: написана в період лібералізації, під час хрущовської відлиги, вона позначена більшою творчою свободою й виходом за межі жорстких приписів літератури попередньої, сталінської доби. Це засвідчують грайлива форма твору (розповідь від імені кота), його іронічна тональність та експерименти зі змішуванням жанрів, пародіювання літературних штампів. Фігура кота-наратора давала можливість авторові говорити більш відкрито про людину й суспільство, вдаватися до критики усталених культурних практик.

Літературознавці по-різному характеризували жанрову природу «Пригод чорного кота Лапченка». Більшість визнавали її пригодницький характер (відповідно до назви), відзначали елементи казки, гумористичного жанру, філософічність та алегоричність змісту: «За формою це жартівлива повість, що належить до тих творів, які розповідають ніби про тварин, а насправді, за висловом Івана Франка, «однією бровою підморгують на людей» (Заєць, 1964, с. 107–108). Слід доповнити цей перелік такими елементами жанру, як автобіографія (особливо в перших главах), виробнича повість про рибгосп і детективна історія: щойно приїхавши на водосховище, кіт заходиться розслідувати й викривати змову браконьєрів, які замислили крадіжку цінної риби.

Метою цієї студії є проаналізувати жанровий експеримент Івана Багмута в повісті «Пригоди чорного кота Лапченка», взаємодію різних складників жанру популярного твору, а **завданнями** – висвітлити специфіку анімалістичного образу кота в повісті; виявити наявні в ній риси казки, автобіографії, виробничої повісті, детективу та літературної пародії.

Виклад основного матеріалу дослідження. Оригінальність згаданої повісті полягає у виборі фігури наратора – чорного кота сибірської породи, який описує власні пригоди. Як і в анімалістичних казках, герой антропоморфний: Лапченко розуміє людську мову, вміє читати й писати, філософствує, виступає в ролі лектора й навіть детектива. Разом з тим письменник зберігає його природні тваринні характеристики: як істинний кіт, герой повсякчас переймається їжею, особливо м'ясом і рибою, любить поспати, ловить мишей, співає пісеньки хазяям, зневажає собак, боїться води, часом робить шкоду людям (розбиває вази, нищить дрібних звірят у школі). Тваринна природа кота часом проступає і в його мовленні, у доборі тропів: «Лестощі вершковою сметаною вливалися в душу, але я встояв» (Багмут, 1983, с. 53).

Розповідаючи власну історію, Лапченко раз у раз наголошує на своїй унікальній породі – чистокровній сибірській, що зумовлює його зовнішню красу, сильний характер

і відмінну фізичну форму (він є свого роду «суперкотом», у термінах сучасної масової культури), а також на родовитому походженні: він, як представник сімейства котячих, є родичем левів і тигрів – царів природи. Лапченко не позбавлений пихи й відчуває зверхність щодо інших тварин. Опинившись у родині професора Нетяги, він прилучається до науки, тому вважає себе освіченим у літературі та іхтіології, котом передових, прогресивних поглядів, який має право повчати й напучувати місцевих «темних» звірят. Із часом Лапченко навіть не відділяє себе від професора, вживає «ми» щодо них обох, атестує себе як ученого: «Мене як іхтіолога турбували обривисті береги моря…» (Багмут, 1983, с. 64).

Повість Івана Багмута є зразком анімалістичного жанру. Чорний кіт є постаттю Іншого у творі, він є ідеальним свідком – мовчазним і непомітним, через його погляд читач може критично подивитися на людські вчинки. Лапченко неймовірно спостережливий, має загострені відчуття слуху й нюху, помічає дрібні деталі в людській зовнішності й поведінці (розширені зіниці злодія Ракші, почервоніле обличчя дружини директора рибгоспу). Герой володіє звірячою інтуїцією, відрізняє добрих і злих людей, оцінює їхні характери за ставленням до котів. Так, помічник професора Петренко викликає обурення героя, бо називає його шкідливим, не дає поїсти і навіть б'є й проганяє: «Щось в його обличчі було від ката» (Багмут, 1983, с. 26). Зрештою, він виявляється кримінальником і замислює диверсію в рибгоспі. Натомість директор Костянтин Іванович, який виявляє приязнь до Лапченка й підгодовує його, викликає в кота найтепліші емоції: «Який він хороший, цей Кость, – розумний, сміливий, вродливий» (Багмут, 1983, с. 33). У передмові кіт пояснює свою мотивацію до писання книги: «Взявся я за перо ще й тому, що деякі вчинки людей дивують мене. Я хотів поділитися з людьми враженнями від їхнього життя, щоб вони поглянули на себе, так би мовити, збоку, бо ж збоку краще видно і достойності, і хиби» (Багмут, 1983, с. 6).

Казково-пригодницький жанр вимагав від Івана Багмута розв'язання проблеми способу комунікації кота з героями-людьми. Спочатку спілкування відбувається однобічно: Лапченко розуміє людську мову, але люди вважають його нявчання беззмістовним криком чи пісеньками, трактують його сигнали завжди як вимогу їжі чи прояви поганого характеру, галасливості. Кіт приписує здатність розуміння його мови тільки окремим позитивним героям: Костю та почасти його маленькій доньці (читачеві зрозуміло, що кіт помиляється). Питання комунікації стає нагальним, коли Лапченко мусить повідомити людям про змову браконьєрів і заплановану диверсію. Спершу він вигадує план дратувати собак охоронців, ризикує власним життям, щоб привернути їхню увагу до крадіїв. Пізніше він ставить собі за мету опанувати письмо: «…Я повинен негайно навчитися писати і розповісти всім, хто такий Петренко, хто такий Ракша і яку підлість вони задумали» (Багмут, 1983, с. 61). Багмут із гумором змальовує важкий процес навчання кота письму, адже його тіло для цього не пристосоване. Тримаючи олівець спершу в зубах, потім двома лапами і зрештою одною, Лапченко повільно і з надмірними зусиллями виводить літери, від напруження в нього болять кігті й спина. Письменник вдається до часової гіперболи: кіт, попри всі старання, пише всього кілька слів за кілька днів. У тексті ці спроби кота візуалізовані: подані невеликі ілюстрації його недолугих спроб (Багмут, 1983, с. 62).

Однак текст «авторської» передмови все ж доводить, що кіт успішно вивчився письму: «Не така це вже складна штука. Треба взяти в лапку олівця і вивести першу літеру, потім другу, третю, і, коли вийде слово, трохи відступити і таким самим способом написати друге слово, а, закінчивши фразу, поставити крапку. Якщо якесь написане слово мені не подобалось, я злизував його язиком. Для мене це було значно зручніше, ніж перекреслювати. Тому я перейшов на чорнило і ручку, бо злизати чорнило легше, ніж олівець.

При писанні багато важить положення хвоста. Ні в якому разі не слід ним махати. Хвіст повинен лежати на столі, це створює необхідний упор для всього тіла. Інакше літери виходять не такі гарні, а інколи бувають просто нерозбірливими» (Багмут, 1983, с. 6–7). Фізіологічні деталі: злизування літер, контроль хвоста – сприяють «реалістичному»

зображенню поведінки тварини, допомагають створити ефект художньої умовності.

Значна частина повісті присвячена проблемам іхтіології, адже герой живе в родині професора, який їде на Дніпровське водосховище рятувати рибу від інфекційної хвороби краснухи новітнім методом – ін'єкціями левоміцетину. Тож автор подає багато інформації про розплоджування коропів, способи їхньої імунізації, прискорення нересту (деяку надмірність цих інформаційних довідок відзначили у своїй рецензії Іван Іллєнко та Іван Складаний (1964)). Отже, у повісті помітні елементи виробничого жанру: пригоди кота відбуваються під час вирішення важливої проблеми українського рибного господарства. Лапченко постійно слухає розмови професора Нетяги, обговорення проблем рибного промислу і в результаті уявляє себе «експертом» і навіть пропонує власні ідеї: «Організуйте ранній нерест! …Одна коропиха мече в середньому 450 тисяч ікринок! У вас у господарстві понад тисячу дорослих коропів, або, як ви кажете, маточного поголів'я риби. Пустіть 50 коропих та 100 коропів в один ставок, а нерест решти контролюйте. 50 коропих дадуть 23 з половиною мільйонів ікринок. Коли з цієї маси виживе лише двадцята частина, то матимемо понад мільйон коропенят, які важитимуть на 10 тисяч кілограмів більше, ніж коропенята пізнього нересту» (Багмут, 1983, с. 54–55). Точність чисел у наведеному уривку має гумористично ілюструвати неймовірну здатність кота до лічби та його «експертність» у галузі. Звісно, слушну пропозицію кота люди не розуміють, але з часом вони роблять ті самі підрахунки, що й Лапченко. Сама смислова зв'язка «кіт і риба» є джерелом гумору у творі, створює ефект двозначності: письменник повсякчас іронізує над тим завзяттям та ентузіазмом, із яким чорний кіт ставиться до проблеми збільшення поголів'я риби та питань рибоохорони, боротьби з браконьєрством: для нього риба, в першу чергу, є поживою і харчовим продуктом, тому рибне багатство країни таке бажане для героя.

Саме з проблемами іхтіології та рибного промислу пов'язаний детективний складник жанру повісті. Кіт як мовчазний свідок розуміє мову злочинців Пуголовиці-Петренка й Ракші, які замислили крадіжку коропів. Лапченко випадково дізнається таємницю помічника професора, який має темне минуле й живе за чужими документами, змінивши ім'я (Сидір Петрович Петренко виявляється Хомою Пуголовицею). Ця лінія є доволі типовою для соцреалістичної літератури: чимало творів про будні міліції присвячено боротьбі з так званими «розкрадачами соціалістичної власності», а мотив прихованої ідентичності антигероїв, кримінального минулого, мало не маніакальної підозрілості щодо нього пересічних громадян також є повторюваним; Багмут навіть іронізує з такої пильності кота: «Цікаво було б ознайомитись з його біографією, – подумав я. – Проглянути його анкету» (Багмут, 1983, с. 26). Пуголовицю й Ракшу пов'язує крадіжка мануфактури у великих розмірах, після якої перший забрав 100 тисяч рублів та імітував самогубство, викривши спільників у листі до міліції. Тепер, після випадкової зустрічі на водосховищі, Ракша шантажує злочинця й вимагає посприяти крадіжці коропів із рибгоспу. Зрозумівши задум змовників, кіт дає собі обіцянку викрити грабіжників: «Перш ніж ти мене вб'єш, я викрию тебе, негідника і злочинця!» (Багмут, 1983, с. 36). Із цього моменту він цілеспрямовано вистежує злодіїв, привертає до них увагу охоронців, заважає вкрасти рибу, а пізніше залучає до викриття негідників місцевих котів, які охоче виконують завдання Лапченка.

Іван Багмут пародіює навмисну «літературність» детективного сюжету. Коти наслідують сюжети популярних пригодницьких книжок, зокрема роману Юрія Дольд-Михайлика «І один у полі воїн» (справжнього бестселера в Радянській Україні), напускають на свою поведінку туману, імітуючи героя-розвідника, розробляють численні проєкти з викриття злочинців: операції «Мотузок», «Вибух», плани «Блискавка», «Легенда». Разом з тим їхня загадкова манера нагадує персонажів зарубіжних детективів: «Доктор Лапченко, я згоден взяти участь в операції «Мотузок», але просив би вас називати мене не Сіреньким, а Греєм. Я взяв собі цей псевдонім не тому, що плазую перед Заходом, а виключно з міркувань конспірації» (Багмут, 1983, с. 75).

Повість «Пригоди чорного кота Лапченка» містить у собі й літературний сюжет.

Спершу герой живе в родині письменника, спостерігає за його творчими пошуками, спілкується з критиками. Згодом удома в семикласника Сергія він знайомиться з літературними творами шкільної програми й, очевидно, остаточно формує свої погляди на красне письменство і його суспільну функцію. Іван Багмут глузує з тогочасних лекторів, які приїжджають зі столиці для народної просвіти: Лапченко виступає в такій ролі, переймаючись «низькою культурою місцевих котів» (Багмут, 1983, с. 45). Він читає їм літературну лекцію про образ кота в художній літературі, але його промова насичена штампами: «Критик повинен дати принципіальну оцінку твору і розтлумачити значення художніх образів, розкрити все їх багатство, всю їх глибину, весь їх пафос» (Багмут, 1983, с. 48); «Чи достойні ми того образу, який створив народ?... Чи достойні ми нашого високого імені?» (Багмут, 1983, с. 49). Лапченко пропагує «позитивний тип кота-трудівника» в літературі, закликаючи авдиторію бути гідною його. Гумористичне звучання епізоду посилюється за рахунок того, що дискусія котів переходить у їхню бійку: «З кожною хвилиною ми скаженіли, кусали та дряпали одне одного з енергією, гідною кращого застосування» (Багмут, 1983, с. 50), письменник через гіперболу змальовує запал дискусійних пристрастей, що, очевидно, є алегорією літературних дискусій в середовищі людей. Іван Багмут підсміюється і над спробами Лапченка займатися педагогічною просвітою, перевиховувати юного кота-стилягу (певно, стиляги в 1960-ті роки були постійним об'єктом суспільної критики й сатири), а потім і вдаватися до антирелігійної пропаганди. Можна відзначити у творі виразні елементи літературної пародії.

Висновки та перспекти дослідження. Підсумовуючи сказане, наголошу, що повість Івана Багмута «Пригоди чорного кота Лапченка» органічно поєднує елементи кількох жанрів: казки, автобіографії, анімалістичної прози, виробничої повісті, детективу та літературної пародії. Жанровий експеримент радянського письменника, пов'язаний із розповіддю від котячого імені, давав можливість вийти за рамки соцреалістичного канону, більш вільно висловлюватися про людину й суспільство в часи авторитаризму. Хоча повість містить окремі лінії, типові для радянської літератури (викриття так званих «розкрадачів соціалістичної власності», браконьєрів, підозрілість щодо їхнього минулого), усе ж її гумористична тональність, тонка іронія, казкові та пригодницькі елементи надають їй більшої легкості, жвавості та експресії. Повість Івана Багмута залишається цікавим свідченням літератури свого часу. Вона є першим зразком рідкісного анімалістичного детективу в українському письменстві XX століття, тобто такого жанрового різновиду, де в ролі слідчого виступає тварина. Пізніше, у 2010-х та 2020-х роках, до такого типу детективних історій в сучасній дитячій прозі звернуться Валерій і Наталія Лапікури, Андрій Кокотюха, Іван Андрусяк та Галина Вдовиченко, а у творах для дорослих – Владислав Івченко. У перспективі дослідження варто простежити розвиток традиції анімалістичного детективу у творах згаданих авторів.

ЛІТЕРАТУРА

Багмут І. Пригоди чорного кота Лапченка. *Багмут І. Вибрані твори в двох томах*. Том 2. Київ : Веселка, 1983. С. 5–106.

Бичко В. Цікавий, своєрідний світ. *Багмут І. Вибрані твори в двох томах*. Том 1. Київ : Веселка, 1983. С. 5–10.

Заєць І. Іван Багмут : літературно-критичний нарис. Київ : Веселка, 1964. 130 с.

Іллєнко І., Складаний І. Кіт-жартівник та його пригоди. *Літературна Україна*. 1964. № 100. С. 3.

Кіліченко Л. Література для дітей та юнацтва. *Історія української літератури. Том 2. Радянська література*. Київ : Наукова думка, 1988. С. 313–340.

Кіліченко Л. Українська дитяча література : навчальний посібник. Київ : Вища школа, Головне видавництво, 1988. 264 с.

Мазуренко І. «…Поза рамками усталених трафаретів» : новий погляд на творчість Івана Багмута (за матеріалами ДНІМ ім. Д. І. Яворницького). *Гуманітарний журнал*. 2015. № 3–4. С. 104–111.

REFERENCES

Baghmut, I. (1983). Pryghody chornogho kota Lapchenka [The Adventures of Lapchenko The Black Cat]. In I. Baghmut, *Vybrani tvory v dvokh tomakh – Selected Works in Two Volumes* (Vol. 2), (pp. 5–106). Kyiv: Veselka [in Ukrainian].

Bychko, V. (1983) Cikavyj, svojeridnyj svit [A Captivating, Unique World]. In I. Baghmut, *Vybrani tvory v dvokh tomakh – Selected Works in Two Volumes* (Vol. 1), (pp. 5–10). Kyiv: Veselka [in Ukrainian].

Illjenko, I., Skladanyj, I. (1964). Kit-zhartivnyk ta jogho pryghody [The Joking Cat and His Adventures]. *Literaturna Ukrajina – Literary Ukraine, 100*, 3 [in Ukrainian].

Kilichenko, L. (1988a). Literatura dlja ditej ta junactva [Juvenile Literature]. In *Istorija ukrajinsjkoji literatury. Radjansjka literature – History of Ukrainian Literature. Soviet Literature* (Vols. 1–2; Vol. 2), (pp. 313–340). Kyiv: Naukova dumka [in Ukrainian].

Kilichenko, L. (1988b). *Ukrajinsjka dytjacha literatura: navchaljnyj posibnyk [Ukrainian Children's Literature: A Textbook]*. Kyiv : Vyshha shkola, Gholovne vydavnyctvo [in Ukrainian].

Mazurenko, I. (2015). "…Poza ramkamy ustalenykh trafaretiv": novyj poghljad na tvorchistj Ivana Baghmuta (za materialamy DNIM im. D.I. Javornycjkogho) [Beyond Established Stereotypes: A Fresh Look at Ivan Bahmut (Based on Materials from the D. I. Yavornytsky DNIM)]. *Ghumanitarnyj zhurnal – Humanitarian Journal]*, *3–4* 104–111 [in Ukrainian].

Zajecj, I. (1964). *Ivan Bahmut: literaturno-krytychnyj narys [Ivan Bahmut: A Literary Essay]*. Kyiv: Veselka [in Ukrainian].

Стаття надійшла до редакції 24.06.2025 р.
Прийнято до друку 29.08.2025 р.
Опубліковано: 05.09.2025 р.